

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства соціальної політики України
28 грудня 2017 року N 2072

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України
23 січня 2018 р. за N 97/31549

НПАОП 0.00-7.14-17

ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТУ ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ОБЛАДНАННЯ ПРАЦІВНИКАМИ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Ці Вимоги поширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, організаційно-правової форми і видів діяльності та встановлюють мінімальні вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я під час використання виробничого обладнання працівниками у процесі трудової діяльності.

2. Терміни у цих Вимогах уживаються в таких значеннях:

використання виробничого обладнання - діяльність, пов'язана з виробничим обладнанням, зокрема запуск або зупинка обладнання, його використання за призначенням, транспортування, ремонт, модифікація (реконструкція, модернізація), нагляд і технічне обслуговування, у тому числі очищення;

виробниче обладнання - будь-яка машина, апарат, інструмент, пристрій або устаткування, що використовуються під час виконання робіт, виготовлення продукції, надання послуг, у тому числі машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки;

небезпечна зона - будь-яка зона всередині або навколо виробничого обладнання, в якій працівник, відкритий для зовнішнього впливу, наражається на ризик для здоров'я, безпеки життя;

оператор - працівник, який за завданням використовує виробниче обладнання;

працівник, відкритий для зовнішнього впливу, - будь-який працівник, який перебуває частково або повністю у небезпечній зоні;

призначений строк служби (ресурс) - календарна тривалість експлуатації (сумарний наробіток), у разі досягнення якої(го) машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки виводяться з експлуатації, здійснюється їх експертне обстеження, за результатами якого приймається рішення щодо встановлення нового строку експлуатації зазначеного виробничого обладнання з проведенням або без проведення ремонту, модифікації (реконструкції, модернізації), або здійснюється його списання.

Інші терміни у цих Вимогах уживаються у значеннях, наведених у Законах України "Про охорону праці", "Про загальну безпечність нехарчової продукції".

3. Ці Вимоги не обмежують право роботодавця встановлювати більш жорсткі вимоги щодо безпеки і захисту здоров'я та життя своїх працівників під час використання ними виробничого обладнання, якщо це не суперечить законодавству.

4. Мінімальні вимоги безпеки, викладені в розділі III цих Вимог, не застосовуються до виробничого обладнання, яке супроводжується декларацією про відповідність, складеною згідно з вимогами відповідного технічного регламенту, вимоги якого поширюються на відповідне виробниче обладнання, та має маркування знаком відповідності технічним регламентам.

II. ЗАГАЛЬНІ ОБОВ'ЯЗКИ РОБОТОДАВЦІВ

1. Роботодавець повинен вживати необхідних заходів, щоб виробниче обладнання, яке використовується працівниками, відповідало виконуваній роботі або було належним чином пристосоване для виконання роботи та не становило загрози їхньому життю або здоров'ю.
2. Під час вибору виробничого обладнання роботодавець зобов'язаний враховувати конкретні умови праці, ризики щодо безпеки, здоров'я та життя працівників, наявні на робочих місцях, та будь-які додаткові ризики, пов'язані з використанням цього виробничого обладнання.
3. Якщо неможливо повністю забезпечити використання виробничого обладнання працівниками без ризику для їхньої безпеки, здоров'я та життя, роботодавець повинен вжити усіх заходів для мінімізації цих ризиків.
4. Виробниче обладнання, що надається працівнику та використовується ним, має бути технічно справним і відповідати:
 - 1) вимогам відповідних технічних регламентів, якщо виробниче обладнання виготовлене після дати набрання чинності такими технічними регламентами;
 - 2) мінімальним вимогам безпеки, наведеним у розділі III цих Вимог, а також нормативно-правовим актам з охорони та гігієни праці, якщо виробниче обладнання виготовлене до дати набрання чинності відповідними технічними регламентами, дія яких поширюється на таке виробниче обладнання, або технічні регламенти щодо відповідного виробничого обладнання відсутні.
5. Якщо виробниче обладнання, що надане працівнику та використовується ним, не відповідає мінімальним вимогам безпеки до виробничого обладнання, зазначеним у розділі III цих Вимог, і нормативно-правовим актам з охорони та гігієни праці, таке виробниче обладнання не пізніше ніж через чотири роки з дня набрання чинності цими Вимогами приводиться у відповідність до цих Вимог та вимог чинного законодавства України у сфері охорони та гігієни праці. Протягом цього строку роботодавець вживає усіх необхідних заходів щодо безпечного використання працівниками такого виробничого обладнання.
6. Роботодавець повинен вживати усіх необхідних заходів щодо утримання виробничого обладнання протягом строку його експлуатації згідно з вимогами пунктів 4 та 5 цього розділу шляхом належного технічного обслуговування виробничого обладнання відповідно до вимог технічних документів щодо його експлуатації, які роботодавець зобов'язаний надати працівникові разом з виробничим обладнанням.
7. Роботодавець повинен вживати усіх необхідних заходів для забезпечення використання виробничого обладнання відповідно до вимог безпеки, зазначених у розділі IV цих Вимог, нормативно-правових актів з охорони та гігієни праці та технічних документів щодо експлуатації конкретного виробничого обладнання, які виробник зобов'язаний надати разом з виробничим обладнанням.
8. Роботодавець повинен здійснювати моніторинг, оцінку технічного стану такого виробничого обладнання, як машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки (первинний, періодичний, позачерговий технічні огляди, експертне обстеження), та нагляд за їх безпечною експлуатацією відповідно до вимог нормативно-правових актів з охорони та гігієни праці.
9. Первинному технічному огляду підлягають машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки після монтажу перед першим введенням в експлуатацію, коли безпека їх використання залежить від умов монтажу такого виробничого обладнання, у порядку, визначеному нормативно-правовими актами з охорони та гігієни праці та технічними документами щодо його експлуатації.
10. Періодичному технічному огляду підлягають машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки, що перебувають в експлуатації, за видами та в терміни, визначені відповідними технічними документами виробника щодо експлуатації такого виробничого обладнання або нормативно-правовими актами з охорони та гігієни праці.
11. Позачерговому технічному огляду підлягає таке виробниче обладнання, як машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки.

Позачерговий технічний огляд здійснюється в таких випадках :

після ремонту, модифікації (реконструкції або модернізації) зазначеного виробничого обладнання ;

після перерви в експлуатації зазначеного виробничого обладнання більш як 12 місяців, якщо умови його зберігання не відповідали вимогам нормативно-правових актів з охорони та гігієни праці .

Позачерговий технічний огляд проводиться згідно з вимогами нормативно-правових актів з охорони та гігієни праці та технічних документів щодо експлуатації виробничого обладнання .

В інших випадках технічні огляди виробничого обладнання, зазначеного в абзаці першому цього пункту, здійснюються відповідно до вимог нормативно-правових актів з охорони та гігієни праці або за ініціативою роботодавця .

12. Експертному обстеженню підлягають машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки в таких випадках:

після закінчення призначеного строку експлуатації (ресурсу) такого виробничого обладнання, визначеного нормативно-правовими актами з охорони та гігієни праці або технічними документами щодо його експлуатації, а також після закінчення нового строку експлуатації (ресурсу) такого виробничого обладнання, встановленого за результатами його експертного обстеження ;

у разі аварії або пошкодження зазначеного виробничого обладнання, спричиненого надзвичайною ситуацією природного чи техногенного характеру, з метою визначення можливості його відновлення ;

перед проведенням модифікації (реконструкції або модернізації) виробничого обладнання з метою визначення можливості їх проведення ;

в інших випадках, якщо експертне обстеження зазначеного виробничого обладнання передбачено у нормативно-правових актах з охорони та гігієни праці, або за ініціативою роботодавця .

13. Результати технічного огляду та експертного обстеження машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки зберігаються у роботодавця протягом усього терміну експлуатації цього виробничого обладнання .

14. У разі експлуатації суб'єктом господарювання устаткування підвищеної небезпеки поза межами його території суб'єкт господарювання повинен мати відповідні документи щодо проведення останнього технічного огляду та/або експертного обстеження цього виробничого обладнання .

15. Якщо застосування виробничого обладнання пов'язане з можливістю виникнення ризику для життя та здоров'я працівників, роботодавець повинен вжити усіх необхідних заходів для забезпечення :

використання виробничого обладнання безпосередньо працівниками, яким це доручено ;

здійснення ремонту, реконструкції, модернізації, технічного обслуговування виробничого обладнання безпосередньо працівниками, яким це доручено .

16. Ергономічні вимоги до робочого місця, робочу позу працівників під час використання виробничого обладнання роботодавець повинен враховувати під час застосування мінімальних вимог до виробничого обладнання, зазначених у розділі III цих Вимог .

17. Роботодавець повинен надати працівникам всі необхідні технічні документи та нормативно-правові акти з охорони праці щодо експлуатації виробничого обладнання, що використовується в роботі .

18. Інформація та письмові інструкції щодо безпеки, захисту здоров'я та життя під час експлуатації виробничого обладнання мають містити відомості щодо :

умов використання виробничого обладнання ;

передбачуваних нештатних ситуацій;

практичних рекомендацій з урахуванням досвіду безпечного використання виробничого обладнання (за потреби).

19. Працівники мають бути поінформовані про:

небезпеку, що може виникнути в робочій зоні або на майданчику під час використання виробничого обладнання;

небезпеку, пов'язану з виробничим обладнанням, розташованим у їх робочій зоні або на майданчику (якщо працівники безпосередньо не використовують таке обладнання);

будь-які зміни, що впливають на виробниче обладнання, розташоване в їх безпосередній робочій зоні або на майданчику.

20. Інформацію має бути надано, а письмові інструкції викладено у зрозумілій для працівників формі.

21. Роботодавець зобов'язаний вжити усіх необхідних заходів для забезпечення:

професійної підготовки працівників, які здійснюють використання виробничого обладнання, та ознайомлення таких працівників із ризиками, що можуть виникнути внаслідок використання виробничого обладнання;

спеціальної підготовки працівників, які здійснюють ремонт, реконструкцію, модернізацію та технічне обслуговування виробничого обладнання.

22. Роботодавець повинен забезпечити консультування працівників з питань охорони праці, а також їх участь в обговоренні всіх питань щодо безпеки, захисту здоров'я та життя, пов'язаних з використанням виробничого обладнання.

III. МІНІМАЛЬНІ ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ДО ВИРОБНИЧОГО ОБЛАДНАННЯ

1. Пристрої керування виробничим обладнанням, що впливають на безпеку, мають бути чітко видимі, ідентифіковані та належним чином позначені.

Пристрої керування розташовуються поза межами небезпечних зон і в такий спосіб, щоб їхня робота не створювала додаткової небезпеки (за винятком певних пристроїв керування, для яких це необхідно) та щоб вони не спричиняли будь-якої небезпеки через випадкове ввімкнення.

Якщо оператор пульта головного керування не має можливості переконатися у відсутності будь-яких осіб у небезпечних зонах, має бути система попередження (звуковий та/або світловий сигнал), що автоматично спрацьовує щоразу під час запуску виробничого обладнання. Працівник, відкритий для зовнішнього впливу, повинен мати час і шляхи для швидкого уникнення небезпеки, спричиненої запуском або зупинкою виробничого обладнання.

Системи керування повинні бути безпечними та обиратися з урахуванням можливих відмов, дефектів та обмежень, що можуть статися за нормальних умов використання.

2. Запуск виробничого обладнання здійснюється тільки за умови цілеспрямованої дії за допомогою призначеної для цього системи керування.

Зазначене також стосується повторного запуску виробничого обладнання після зупинки з будь-якої причини, регулювання істотних параметрів (наприклад, швидкості, тиску тощо), якщо повторний запуск або зміна параметрів не наражає працівників, відкритих для зовнішнього впливу, на небезпеку.

Ця вимога не застосовується до повторного запуску або зміни параметрів у нормальному робочому циклі автоматизованого пристрою.